

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заклад вищої освіти
«Київський інститут бізнесу та технологій»
товариство з обмеженою відповідальністю

Ректор С.В. Яковлева
Наказ № 50-од від 27.05.2024

ПРОГРАМА

єдиного фахового випробування – предметного тесту
з дисципліни “Економіка та міжнародна економіка”
для вступу на навчання ОС Магістр
осіб, які здобули НРК6 – ступінь бакалавра

ПРОГРАМА єдиного фахового випробування – предметного тесту з дисципліни “Економіка та міжнародна економіка” для вступу на І курс навчання ОС Магістр спеціальності 051 “Економіка” осіб, які здобули НРК6 – ступінь бакалавра

Навчально-методичне видання

Укладачі:

Пішеніна Тетяна Іванівна, д-р екон.н, ст.наук.сп.

Чімишенко Сергій Миколайович, к.екон.н., доц.

Рябокінь Марина Валеріївна к.екон.н., доц.

Зміст програми

1. Вступ
2. Структура фахового випробування
3. Зразки тестових завдань
4. Рекомендована література
5. Критерії оцінювання фахового випробування

Вступ

Програма вступного випробування з фахових дисциплін вступного випробування для здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки базується на вимогах освітньої програми підготовки відповідного рівня фахівців та відповідає змісту програми єдиного фахового вступного випробування з економіки та міжнародної економіки.

Мета

Метою програми є забезпечення вступників необхідною інформацією щодо структури і змісту вступних випробувань, створення необхідних умов для оцінювання здобутих знань. Програма вступних випробувань охоплює питання навчальних дисциплін «Основи економіки» та «Міжнародна економіка».

Під час підготовки до вступного випробування абітурієнтам рекомендується користуватися літературою, наведеною у програмі.

Зміст

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Теорія та структура суспільного виробництва

Виробництво. Суспільне виробництво. Матеріальне та нематеріальне виробництво. Особисте та виробниче споживання. Продуктивні сили суспільства. Економічні фактори. Уречевлений та особистий фактори виробництва. Робоча сила. Засоби виробництва. Засоби праці. Предмети праці. Економічні відносини. Закон обмеженості ресурсів. Крива виробничих можливостей.

Теорія споживчої поведінки. Закон необмежено зростаючих потреб.

Споживання. Теорії споживчої поведінки: Кейнса, Модільяні, Самуельсона. Теорія раціонального вибору. Споживча поведінка у теоріях адаптивних і раціональних очікувань. Споживчий бюджет. Бюджетне обмеження. Середня і гранична схильність до споживання і заощадження. Закон необмежено зростаючих потреб.

Теорія попиту на гроші.

Попит на гроші. Пропозиція грошей. Економічний цикл. Меркантилізм. Класичний монетаризм. Теорія перманентного та номінального доходу Фрідмана. Сучасний монетаризм. Закон Фішера – балансове рівняння або

рівняння обміну. Номінальний і реальний ВВП. Купівельна спроможність. Інфляція. Абсолютний рівень цін. Фактичний обсяг виробництва. Трансакційна поведінка (мотив поведінки). Кейнсіанська теорія попиту на гроші.

Кейнсіанська теорія стабілізаційної політики держави

Середньострокова циклічність. Тенденція до зростання. Номінальний ВВП. Тренд реального ВВП. Облікова ставка. Зайнятість. Інфляція і дефляція. Стимулювання ефективного попиту. Купівельна спроможність населення. Попит на гроші. Криза перевиробництва. Стабілізаційна та антициклічна політика держави. Політики експансії і рецесії.

Економічна теорія капіталу.

Капітал. Особистий та уречевлений фактори виробництва. Рента. Концепція Маркса. Оборот капіталу. Трудова теорія вартості. Абстрактна праця. Конкретна праця. Додана вартість. Робоча сила. Необхідний робочий час. Додатковий робочий час. Основний капітал. Оборотний капітал. Фонди. Обігові кошти. Амортизація. Зношування.

Економічна структура вартості та витрати виробництва.

Марксистська концепція витрат. Сучасна концепція витрат або концепція Кларка. Амортизація. Новостворена вартість. Собівартість. Додана вартість. Прибуток. Витрати виробництва суспільства. Витрати виробництва підприємства. Умовно-постійні та змінні витрати. Точка безбитковості. Ефект операційного левериджу.

Банки, біржі та елементи ринкової інфраструктури.

Банки та банківська система. Облікова ставка та норма резервування. Біржі. Види бірж. Суб'єкти біржових угод. Види біржових угод. Біржові індекси. Торгово-промислова палата. Аукціон. Торговий дім. Факторингова компанія. Страхова компанія. Аудиторська компанія. Антимонопольний комітет. Комісія з обігу цінних паперів. Ліцензування діяльності. Маркетинг.

Теорії вартості товару.

Трудова теорія вартості. Суспільно-необхідна праця. Споживча та мінова вартість. Якість праці. Абстрактна та конкретна праця. Маржинальна теорія вартості. Об'єктивна та суб'єктивна корисність. Закон зниження граничної корисності. Фактори попиту та пропозиції. Теорія факторів виробництва. Альтернативні теорії вартості товару.

Теорія економічної рівноваги.

Економічна рівновага. Поведінка кривих попиту та пропозиції. Рівноважна ціна. Рівноважний обсяг виробництва. Рівновага на: горизонтальному, висхідному та вертикальному відрізках. Класична теорія рівноваги. Кейнсіанська теорія рівноваги. Марксистська теорія рівноваги. Синтетична теорія рівноваги.

Формування ціни на ринку. Товари Гіффена.

Попит і пропозиція. Закон попиту. Закон пропозиції. Криві попиту та пропозиції. Механізм ринкового формування цін. Товари Гіффена. Товари Веблена. Цінові та нецінові фактори попиту і пропозиції. Еластичність.

Ефект адаптивних і раціональних очікувань. Ринкова рівновага та рівноважна ціна. Теорії адаптивних і раціональних очікувань.

Синтетична теорія.

Класична політекономія. Правило “невидимої руки” А. Сміта. Закон Ж.-Б. Сея. Трудова теорія вартості. Маржинальна теорія вартості. Функціональний зв’язок обміну та виробництва. Синтетична теорія А. Маршалла. Кейнсіанство. Неокласична теорія зростання. Неокласичний синтез Самуельсона. Саморегулювання економіки. Державне регулювання економіки.

Інституційні засади інноваційної економіки.

Теорії підприємницької економіки, постіндустріального та інформаційного суспільства. Теорії циклічного економічного розвитку; інноваційні теорії технологічного розвитку та сучасні теорії інноваційного розвитку. Сучасні теорії інноваційного розвитку промисловості: теорія технологічного розриву М. Познера, теорія інтелектуальної технології Ф. Хайєка, теорія інноваційної економіки та підприємницького суспільства П. Друкера, соціально-психологічна теорія інноваційного розвитку Х. Барнета, Є. Вітте, Е. Денісона та ін.

Сталий економічний розвиток.

Відтворення і розвиток. Теорії економічного зростання. Теорії сталого розвитку. Базові концепції сталого розвитку. Складові концепції сталого розвитку: економічна, соціальна та екологічна. Фактори економічного зростання і сталого розвитку. Стимулювання сталого розвитку. Межі зростання. Раціональне використання ресурсів.

Доходи суспільства.

Доходи суспільства. Економічні (факторні доходи). Рента. Земельна рента. Диференційна земельна рента. Прибуток. Фактори прибутку. Нормальний дохід. Роялті. Франшиза. Гонорар. Заробітна плата. Соціальні доходи. Трансферти. Гарантовані соціальні стандарти. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Індекс Робін Гуда.

Інфляція та антиінфляційна політика держави

Інфляція. Потреби товарообігу. Види інфляції. Причини інфляції. Дефляція. Індекс Лейспейреса. Індекс Фішера. Дефлятор Пааше. Індекс Біг-Маку. Альтернативні індекси. Темп приросту цін. Теорія раціональних очікувань. Австрійська школа та вільний ринок. Монетарна концепція. Некейнсіанський підхід. Крива Філіпса. Антиінфляційна політика держави. Особливості інфляції в Україні.

Зайнятість і безробіття.

Зайнятість. Безробіття. Суспільне виробництво. Економічно активне населення. Економічно пасивне населення. Рівень зайнятості. Поняття повної зайнятості. Раціональна зайнятість. Рівень безробіття. Види безробіття. Причини безробіття. Гарантовані соціальні стандарти. Економічні наслідки безробіття. Закон Оукена. Крива Філіпса.

Теорія людського капіталу

Економічна категорія «людський капітал». Сутність людського капіталу як

чинника економічного розвитку. Інноваційна економіка та економіка знань. Еволюція наукової думки з теорії людського та інтелектуального капіталу. Альтернативні теорії людського капіталу. Теорія інноваційного зростання. Трудова теорія вартості та вартість праці. Рента.

Сукупний суспільний продукт.

Сукупний суспільний продукт. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт. Валовий національний продукт. Особистий дохід. Національний дохід. Чистий економічний добробут. Національне багатство. Номінальний та реальний ВВП. Позаринкова діяльність домогосподарств. Тіньова економіка.

Еволюція грошово-валютних систем

Теорії походження грошей: еволюційна та раціоналістична. Синтетична теорія Туган-Барановського. Випадковий обмін. Загальний еквівалент. Грошова система. Повноцінні та неповноцінні гроші. Поліметалізм. Біметалізм. Монометалізм: золотомонетний стандарт, золотозливковий стандарт, золотодевізний стандарт, золотодоларовий стандарт. Паперово-кредитна грошова система.

Циклічність класичної вільної економіки та здатність економіки до саморегуляції.

Циклічність економіки. Економічний цикл. Фази. Ознаки фаз. Саморегуляція економіки. Класична політична економія. Закон Ж.-Б. Сея. Правило А. Сміта. Попит і пропозиція. Споживча поведінка. Перевиробництво. Криза. Оновлення капіталу. Попит на гроші і вартість грошей. Схильність до інвестицій. Облікова і відсоткова ставки. Інфляція.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Інтернаціоналізація економічного розвитку і виникнення міжнародної економіки.

Сутність та структура курсу "Міжнародна економіка". МЕ як економічна категорія, її місце серед інших явищ суспільного буття. Національні та інтернаціональні аспекти функціонування МЕ. Поняття МЕ, її генезис. Загальна характеристика етапів формування міжнародної економіки. Провідні теорії МЕ (меркантилізм, протекціонізм, "вільної торгівлі, марксистські, кейнсіанські, неоконсервативні, неоліберальні теорії). Процес зародження МЕ в рабовласницькому та феодальному суспільствах. Генезис участі Київської Русі в міжнародній торгівлі. Формування світового ринку в період капіталізму. Розвиток всесвітніх економічних відносин в XX сторіччі - інтернаціоналізація господарського життя, ствердження всесвітнього ринку та формування всесвітньої господарської системи. Ринкова та командно-адміністративна моделі розвитку МЕ. Особливості включення суверенної України в систему сучасних міжнародних економічних зав'язків.

Загальнометодологічні підходи до аналізу в міжнародній економіці.

Міжнародний поділ праці як об'єктивне явище господарського життя. Сутність та основні форми міжнародного поділу праці. Міжнародний поділ

праці як основа формування, розвитку та диференціації міжнародних економічних відносин. Основні теорії міжнародного поділу праці (абсолютних переваг А.Сміта, порівняльних переваг Д.Рикардо, суспільного поділу праці К. Маркса, моделі Хекшера-Оліна, неотехнологічні моделі, еkleктична модель Д.Данінга тощо). Взаємозв'язок міжнародного поділу та міжнародної кооперації праці та виробництва. Міжнародний поділ праці як основа інтеграційних процесів в світовій економіці. Міжнародний поділ праці в територіальному та галузевому аспектах. Форми та види міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва. Міжнародна спеціалізація країн та регіонів. Економічна ефективність міжнародного поділу праці. Передумови та особливості участі України в міжнародному поділі праці.

Світове господарство – сфера дії міжнародних економічних відносин.

Сутність економічної категорії "світове господарство". Структура та загальні закономірності розвитку, основні етапи формування світового господарства. Міжнародні економічні відносини в системі світогосподарських процесів. Україна в структурі загально-світового та євразійського господарського простору. Міжнародні економічні відносини як головний інструмент глобалізації економічних процесів. Національні та інтернаціональні фактори включення України в ці процеси. Взаємозалежність як характерна риса сучасного світогосподарського розвитку. Роль МЕВ в посиленні взаємозалежності національних економік. Внутрішні та зовнішні фактори приєднання України до системи світової економічної взаємозалежності. Глобальні виклики світової економіки: енергетичні, екологічні та демографічні проблеми, наслідки НТР, розвитку ВПК. Місце МЕВ в загостренні та вирішенні цих проблем. Перспективи участі України в розв'язанні глобальних проблем світової економіки.

Механізм регулювання міжнародних економічних відносин.

Інтернаціоналізація господарського життя як об'єктивна передумова необхідності регулювання сукупності міжнародних економічних відносин. Глобальні, регіональні, лібералізаційні та інші концепції регулювання МЕВ. Можливості та межі функціонування міжнародного механізму регулювання економічного співробітництва. Принципи, методи та інструменти регулювання МЕВ. Інституціонально-правові структури в механізмі регулювання. Національні, регіональні та міжнародні підсистеми регулювання МЕВ. Класифікаційна структура суб'єктів регулювання цих відносин (фірми та інші суб'єкти господарської діяльності, держави, органи інтеграційних угруповань, міжнародні організації тощо). Критерії ефективності регулювання МЕВ (оптимізація використання ресурсів, забезпечення економічного зростання, збільшення міжнародного обміну, підвищення життєвого рівня населення, економічна безпека). Концептуальні основи використання Україною механізму регулювання МЕВ.

Національні системи регулювання міжнародних економічних відносин.

Держава – центральний суб'єкт регулювання міжнародних економічних

відносин. Об'єктивні причини втручання та функції держави в цій сфері. Національна зовнішньоекономічна політика, її інструменти та моделі (США, Японія, країни ЄС, нові індустріальні держави). Види зовнішньоекономічної стратегії (експортної експансії, імпортозаміщення, селективний розвиток, збалансований ріст тощо). Механізм державної зовнішньоекономічної політики. Використання митних тарифів, податків, квотування та ліцензування, експортних субсидій та інших форм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Інституціональні та економіко-правові засади зовнішньоекономічної політики України. Підприємство як основний суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності. Економіко-правові засади відносин українських підприємницьких структур із світовим ринком. Підприємства з іноземними інвестиціями, промислово-фінансові групи; статус іноземних суб'єктів господарської діяльності. Спеціальні (вільні) економічні зони в Україні.

Глобалізація та економічний розвиток.

Основні футурологічні концепції розвитку світового господарства. Прогнози розвитку світового господарства та системи міжнародних економічних відносин на середньо-термінову та довгострокову перспективу. Концептуальні оцінки Римського клубу (Д.Медоус, Я.Тінберген та інші). Прогнози руху основних видів ресурсів. Зміни у співвідношенні основних секторів світової економіки. Проблеми вирівнювання рівнів розвитку окремих країн та регіонів. Регіональні зміщення центрів ваги світового господарства. Прогнози співвідношення основних форм міжнародних економічних відносин та їх внутрішньої структури (зовнішньої торгівлі, валютно-фінансових, науково-технічних зв'язків тощо). Варіанти включення національної економіки України в світове господарство та систему міжнародних економічних відносин в середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Структура фахового випробування

Фахове випробування відбувається у формі тестових завдань. Тести мають 25 запитань, кожне з яких має декілька варіантів відповідей. Лише один варіант відповіді є правильним. Вступник має обрати правильну відповідь та вписати її на листок відповідей.

На виконання тестів відводиться 60 хвилин.

.

Під час виконання вступних тестів не дозволяється користуватися навчальними засобами та мережею Internet. Мобільні телефони повинні бути вимкненими до початку виконання тестових завдань. Абітурієнти повинні сидіти окремо. Не можна ставити запитання викладачам та іншим абітурієнтам. Не можна підказувати іншим абітурієнтам. За порушення правил виконання тесту відповідальна за проведення тесту особа може звільнити абітурієнта від виконання тестового завдання.

Результати фахового випробування оголошуються в день проведення вступних тестів.

Зразки тестових завдань

Придбання нематеріальних активів підприємствами здійснюється способами:

- a) купівлі за рахунок власних коштів і кредитів банку;
- b) внесків національного або іноземного учасника до статутного фонду спільного підприємства;
- c) безкоштовній передачі нематеріальних активів іншими юридичними і фізичними особами;
- d) всі відповіді вірні.

Роялті – це:

- a) винагорода за використання нематеріальних ресурсів;
- b) права на нематеріальний ресурс;
- c) ділова репутація або ціна фірми;
- d) право на набутий виробничий досвід

Виділіть фактор структуризації національної економіки в регіональному просторі, що не впливає на територіальне розміщення економічних одиниць:

- a) геополітичний;
- b) підприємницький клімат;
- c) територіальний;
- d) все відзначене вище.

Сукупність ресурсів територіального утворення у контексті проблем регіональної структури національної економіки включає:

- a) два види ресурсів: природні й людські;
- b) три види ресурсів: природні, людські і капітальні;
- c) чотири види ресурсів: природні, людські, капітальні та технічний розвиток регіону;
- d) немає певної визначеності кількості основних видів ресурсів територіального утворення у контексті проблем регіональної структури національної економіки.

Який пункт є зайвим при визначенні середньодушових доходів населення?

- a) медіанний;
- b) середньо-арифметичний;
- c) модальний;
- d) середньо-геометричний

Міжнародна організація, яка приймає конвенції з прав найманих працівників, – це:

- a) МОМ

- b) МОС
- c) МОП
- d) МОІ

До матеріальної частини національного багатства належать:

- a) уміння і навички;
- b) матеріальні запаси для потреб оборони;
- c) літературні цінності;
- d) всі відповіді правильні.

До складу природно-ресурсного потенціалу не входять:

- a) земельні ресурси;
- b) інформаційні ресурси;
- c) рекреаційні ресурси;
- d) трудові ресурси.

У чому проявляються національні особливості економіки певної країни?

- a) в особливостях історичного розвитку й державного устрою;
- b) в рівні розвитку продуктивних сил, культури, техніки і технології;
- c) в традиціях, менталітеті й внутрішніх чинниках розвитку;
- d) усі відповіді правильні.

Визначте основні елементи моделі національної економіки:

- a) продуктивні сили й техніко-економічні відносини;
- b) соціально-економічні відносини;
- c) організаційно-економічні відносини;
- d) усі вищевказані елементи.

На якому з вказаних нижче етапів економічного розвитку знаходиться сучасна економіка України?

- a) індустріальне суспільство;
- b) інформаційна економіка;
- c) доіндустріальне суспільство;
- d) постіндустріальне суспільство.

Головним макроекономічним показником розвитку національної економіки виступає:

- a) сукупний суспільний продукт;
- b) національне багатство;
- c) національний дохід;
- d) валовий внутрішній продукт.

Кінцевою метою перехідних процесів в Україні є:

- a) формування ринкової економіки;

- b) формування змішаної економічної системи;
- c) досягнення макроекономічної стабілізації та економічного зростання на базі ефективного використання економічних ресурсів суспільства;
- d) формування динамічної, самодостатньої, соціально орієнтованої моделі суспільства, керованої соціально відповідальною державою при підтримці усього громадянського суспільства.

Найбільш визначальними характеристиками регіону є:

- a) рівень розвитку продуктивних сил певної частини території держави;
- b) соціально-економічна самодостатність;
- c) інтенсивність взаємозв'язків і цілісність складових елементів;
- d) все відзначене вище.

Нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає в результаті використання найкращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо – це:

- a) ноу-хау;
- b) гудвіл;
- c) роялті;
- d) товарний знак.

Під ліцензуванням розуміють:

- a) право користування технічним, технологічним та іншим рішенням;
- b) надання прав суб'єктам господарювання та використання об'єктів інтелектуальної власності;
- c) суму коштів, яку виплачує ліцензіат продавцю ліцензії;
- d) право на використання художньо-конструкторських рішень, що надають товарам специфічний зовнішній вигляд.

Рекомендована література

1. Діброва Л.В., Кузьменко С.В. Міжнародна економіка: Навч. посібник / Л.В. Діброва. – К.: «Компринт», 2016. – 345 с.
2. Економічна теорія: навч. посіб. / В. П. Решетило та ін. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 290 с.
3. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко та ін. – Х.: Право, 2016. – 268 с.
4. Економічна теорія: навч. посіб. / О. В. Стефанишин та ін. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 336 с.
5. Економічна теорія: підручник / М. Соколов та ін. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 532 с.
6. Економічна теорія: Політекономія: підручник / За ред. В. Д. Базилевича. 9-те вид., доповн. – К.: Знання, 2014. – 710 с.
7. Економічна теорія: Мікроекономіка: підручник / За ред. В. М. Тарасевича. – К.: Знання, 2014. – 134 с.
8. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук. – К.: КНЕУ, 2014. – 762 с.
9. Міжнародна економіка: навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
10. Одягайло Б.М. Міжнародна економіка: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2015. – 395с. – («Вища освіта ХХІ століття»).
11. Сендзюк М. А. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. / М. А.Сендзюк, М. Б. Вітер. – Київ: КНЕУ, 2011. – 422 с.

Критерії оцінювання фахового випробування

Фахове випробування з «Основ економіки» проводиться з метою перевірити та оцінити рівень сформованості економічної компетентності вступників.

Результати вступного випробування визначаються за 200-бальною шкалою. Мінімальна кількість балів для участі у конкурсі – 100 балів.

Особи, які набрали менше 100 балів, вважаються такими, що не склали вступний іспит з психології і до конкурсу не допускаються.

Кожна вірна відповідь у тесті оцінюється в 8 балів.